

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра Фінансів, банківської справи та страхування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(вибіркова фахова навчальна дисципліна)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ

Розробник: Яна Дроботя, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
к.е.н., доцент

Полтава 2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Управління фінансовими ризиками
Місце в індивідуальному плані здобувача вищої освіти	вибіркова фахова
Назва структурного підрозділу	Кафедра фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Дроботя Яна, к.е.н., доцент <i>Контакти:</i> 15 каб. (деканат факультету обліку та фінансів) e-mail: iana.drobotia@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/drobotya-yana-anatoliyivna
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність Освітня програма	072 Фінанси, банківська справа та страхування <i>Фінанси, банківська справа та страхування</i>
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Методологія та організація наукових досліджень, Методи і прийоми діагностики діяльності підприємств агробізнесу, Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в аграрній сфері, Фінансовий менеджмент

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування системи знань про сучасні методи управління фінансовими ризиками, які адекватні ринковим умовам; створення базису для сприйняття фінансової філософії і фінансової культури цього виду управлінської діяльності.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення сутності, цілей та функцій управління фінансовими ризиками підприємства; розгляд методологічних систем та методологічного інструментарію управління фінансовими ризиками; набуття навичок логічного прийняття ризикових рішень; ознайомлення із сучасними фінансовими технологіями і інструментами, що використовуються у вітчизняній і зарубіжній практиці ризик-менеджменту; набуття навичок використання сучасних методів дослідження систематичних і несистематичних фінансових ризиків підприємства, механізмів їхньої нейтралізації при здійсненні операційної і інвестиційної діяльності.

Компетентності:

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні:

СК3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання:

ПР04. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

Програма та структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи управління фінансовими ризиками.

Тема 2. Сутність, цілі та функції управління фінансовими ризиками підприємства.

Тема 3. Методичний інструментарій оцінки фінансових ризиків.

Тема 4. Дослідження систематичних та несистематичних фінансових ризиків підприємства.

Тема 5. Механізм нейтралізації фінансових ризиків підприємства.

Тема 6. Управління фінансовим ризиком в операційній діяльності підприємства.

Тема 7. Управління фінансовим ризиком в інвестиційній діяльності підприємства.

Тема 8. Нейтралізація ризику банкрутства в процесі кризового фінансового розвитку підприємства.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи управління фінансовими ризиками.

Розвиток теорії ризику в процесі еволюції економічної думки.

Характеристика ризику як об'єкта фінансового управління підприємством.

Умови виникнення ризиків. Класифікація фінансових ризиків. Види ризиків та їх характеристика.

Тема 2. Сутність, цілі та функції управління фінансовими ризиками підприємства.

Сутність, цілі та завдання управління фінансовими ризиками підприємства. Функції та механізм управління фінансовими ризиками. Зміст процесу управління фінансовими ризиками підприємства.

Системи забезпечення управління фінансовими ризиками підприємства. Система інформаційного забезпечення управління фінансовими ризиками. Система ризик-аналізу фінансової діяльності підприємства. Система ризик-планування фінансової діяльності підприємства. Система ризик контролінгу фінансової діяльності підприємства.

Тема 3. Методичний інструментарій оцінки фінансових ризиків.

Методичний інструментарій оцінки рівня ризику. Методичний інструментарій оцінки «вартості під ризиком». Оцінка вартості грошей у часі в процесі управління фінансовими ризиками.

Методичний інструментарій оцінки фактора ліквідності в процесі управління фінансовими ризиками.

Методи обґрунтування управлінських рішень в умовах ризику та невизначеності.

Тема 4. Дослідження систематичних та несистематичних фінансових ризиків підприємства.

Дослідження систематичних фінансових ризиків підприємства. Поняття кон'юнктури фінансового ринку та методичні підходи до її дослідження.

Дослідження кон'юнктури фінансового ринку методами технічного аналізу та методами фундаментального аналізу.

Дослідження несистематичних фінансових ризиків підприємства. Дослідження

внутрішнього фінансового середовища функціонування підприємства. Дослідження системи фінансових інструментів, що використовуються підприємством.

Тема 5. Механізм нейтралізації фінансових ризиків підприємства.

Внутрішні механізми нейтралізації фінансових ризиків підприємства. Уникання та лімітування фінансових ризиків підприємства. Хеджування фінансових ризиків підприємства з використанням похідних цінних паперів.

Диверсифікація, трансферт та самострахування фінансових ризиків підприємства.

Страхування фінансових ризиків підприємства. Сутність та види страхування фінансових ризиків підприємства. Основні умови страхування фінансових ризиків підприємства.

Тема 6. Управління фінансовим ризиком в операційній діяльності підприємства.

Управління ризиком зниження фінансової стійкості підприємства. Оптимізація складу оборотних та необоротних активів. Оптимізація співвідношення власного та запозиченого капіталу (оптимізація структури капіталу).

Управління ризиком виникнення неплатоспроможності підприємства.

Етапи управління залишком грошових активів підприємства для досягнення платоспроможності. Основні напрями оптимізації грошових потоків підприємства.

Управління кредитним ризиком підприємства. Оптимізація розміру та забезпечення своєчасної інкасації дебіторської заборгованості. Оптимізація кредитної політики підприємства. Сучасні методи рефінансування дебіторської заборгованості.

Тема 7. Управління фінансовим ризиком в інвестиційній діяльності підприємства.

Управління проектними ризиками підприємства. Принципи оцінки проектних ризиків. Основні методи оцінки рівня ризиків інвестиційних проектів: аналіз чутливості проекту, аналіз сценаріїв проекту, метод імітаційного моделювання (метод Монте-Карло), метод «дерева рішень» проекту. Основні напрями нейтралізації проектних ризиків.

Управління фінансовими ризиками окремих фінансових інструментів. Особливості характеристики ризику окремих фінансових інструментів.

Управління портфельними ризиками підприємства. Головна мета формування інвестиційного портфеля.

Тема 8. Нейтралізація ризику банкрутства в процесі кризового фінансового розвитку підприємства.

Сутність та завдання антикризового фінансового управління підприємством. Основні етапи процесу антикризового фінансового управління. Склад та структура основних розділів плану санації підприємства.

Діагностика фінансової кризи підприємства. Експрес-діагностика та фундаментальна діагностика фінансової кризи. Основні етапи здійснення експрес-діагностики фінансової кризи підприємства. Система найважливіших індикаторів оцінки загрози виникнення фінансової кризи підприємства в розрізі окремих об'єктів спостереження «фінансового поля». Основні етапи здійснення фундаментальної діагностики фінансової кризи. Зовнішні та внутрішні фактори, що обумовлюють кризовий фінансовий розвиток підприємства. Використання внутрішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства. Основні етапи фінансової стабілізації підприємства. Оперативний, тактичний і стратегічний механізм фінансової стабілізації підприємства та їх інструменти. Реструктуризація заборгованості підприємства в процесі його фінансової санації. Основні етапи реструктуризації заборгованості підприємства з метою відновлення його платоспроможності. Основні форми реструктуризації заборгованості підприємства, що забезпечують погашення вимог кредиторів.

Фінансові аспекти реорганізації підприємства. Основні форми реорганізації підприємства.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма 072ФБСС_мд_2022				заочна форма 072ФБСС_мз_2022[1] (л.н.)			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
Тема 1. Теоретичні основи управління фінансовими ризиками	14	2	2	10	14	2	-	12
Тема 2. Сутність, цілі та функції управління фінансовими ризиками підприємства	14	2	2	10	14	2	-	12
Тема 3. Методичний інструментарій оцінки фінансових ризиків	16	2	4	10	16	2	2	12
Тема 4. Дослідження систематичних та несистематичних фінансових ризиків підприємства	16	2	4	10	16	-	-	16
Тема 5. Механізм нейтралізації фінансових ризиків підприємства	16	2	4	10	16	2	2	12
Тема 6. Управління фінансовим ризиком в операційній діяльності підприємства	16	2	4	10	16	2	2	12
Тема 7. Управління фінансовим ризиком в інвестиційній діяльності підприємства	14	2	2	10	14	-	2	12
Тема 8. Нейтралізація ризику банкрутства в процесі кризового фінансового розвитку підприємства	14	2	2	10	14	-	-	14
В т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота для заочної форми навчання)	-	-	-	-	-	-	-	40
Усього годин	120	16	24	80	120	10	8	102

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Денна форма

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Контрольна робота	Виконання завдань самостійної роботи (підготовка тез)	Виконання завдань самостійної роботи (гloserій)	
ПРО4	16	8	8	10	4	4	50
ПР12	16	8	8	10	4	4	50
Разом	32	16	16	20	8	8	100

Заочна форма

Програмні результати навчання	Форми контролю					Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Завдання самостійної роботи (глосарій)	Контрольна робота	
ПР04	12	12	6	4	16	50
ПР12	12	12	6	4	16	50
Разом	24	24	12	8	32	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти						Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Контрольна робота	Виконання завдань самостійної роботи (підготовка тез)	Виконання завдань самостійної роботи (глосарій)	
Тема 1. Теоретичні основи управління фінансовими ризиками	4	2	2	-	-	1	9
Тема 2. Сутність, цілі та функції управління фінансовими ризиками підприємства	4	2	2	-	-	1	9
Тема 3. Методичний інструментарій управління фінансовими ризиками	4	2	2	-	-	1	9
Тема 4. Дослідження систематичних та несистематичних фінансових ризиків підприємства	4	2	2	-	-	1	9
Тема 5. Механізм нейтралізації фінансових ризиків підприємства	4	2	2	-	-	1	9
Тема 6. Управління фінансовим ризиком в операційній діяльності підприємства	4	2	2	-	-	1	9
Тема 7. Управління фінансовим ризиком в інвестиційній діяльності підприємства	4	2	2	-	-	1	9
Тема 8. Нейтралізація ризику банкрутства в процесі кризового фінансового розвитку підприємства	4	2	2	-	-	1	9
Контрольна робота	-	-	-	20	-	-	20
Виконання завдань самостійної роботи (підготовка тез)	-	-	-	-	8	-	8
Разом	32	16	16	20	8	8	100

Заочна форма навчання

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	Опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи (гloserій)	Виконання індивідуальних завдань (контрольна робота)	
Тема 1. Теоретичні основи управління фінансовими ризиками	-	-	-	1	-	1
Тема 2. Сутність, цілі та функції управління фінансовими ризиками підприємства	-	-	-	1	-	1
Тема 3. Методичний інструментарій управління фінансовими ризиками	6	6	3	1	-	16
Тема 4. Дослідження систематичних та несистематичних фінансових ризиків підприємства	-	-	-	1	-	1
Тема 5. Механізм нейтралізації фінансових ризиків підприємства	6	6	3	1	-	16
Тема 6. Управління фінансовим ризиком в операційній діяльності підприємства	6	6	3	1	-	16
Тема 7. Управління фінансовим ризиком в інвестиційній діяльності підприємства	6	6	3	1	-	16
Тема 8. Нейтралізація ризику банкрутства в процесі кризового фінансового розвитку підприємства	-	-	-	1	-	1
Виконання індивідуальних завдань (контрольна робота)	-	-	-	-	32	32
Разом	24	24	12	8	32	100

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти

Форми контролю знань успішності ЗВО	Шкала та критерії оцінювання результатів навчання
- розв'язування тестів (тести передбачені по всіх темах для денної форми навчання, для заочної форми тестове	<p>Денна форма навчання: Діапазон балів від 0 до 2 балів: 2 бали – у випадку забезпечення 80-100 % правильних відповідей на тестові питання, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 1 бал – у випадку забезпечення 79-30 % правильних відповідей на поставлені питання, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 0 балів – у випадку правильних відповідей менше ніж 30 %.</p> <p>Заочна форма навчання: Діапазон балів від 0 до 3 балів:</p>

<p>оцінювання здійснюється в межах 3, 5, 6, 7 тем)</p>	<p>3 бали – у випадку забезпечення 80-100 % правильних відповідей на тестові питання, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 2 бали - у випадку забезпечення 79-50 % правильних відповідей на тестові питання, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 1 бал– у випадку забезпечення 49-30 % правильних відповідей на поставлені питання, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 0 балів – у випадку правильних відповідей менше ніж 30 %</p>
<p>- опитування (опитування передбачене по всіх темах для денної форми навчання, для заочної форми навчання опитування здійснюється в межах 3, 5, 6, 7 тем)</p>	<p>Денна форма навчання: Діапазон балів від 0 до 4 балів: 4 бали– у випадку чіткої, повної відповіді з означеної теми та відповідей на додаткові питання по темі, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 3 бали - у випадку змістовної відповіді з означеної теми без відповідей на додаткові питання, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 2 бали - у випадку нечіткої відповіді з означеної теми та часткових неповних відповідей на додаткові питання по темі, що показують базове вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 1 бал – у випадку нечіткої відповіді з значними помилками у відповіді, що свідчить про наявність лише фрагментарних знань з означеного питання і показує базове вміння систематизувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 0 балів - у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання Заочна форма навчання: Діапазон балів від 0 до 6 балів: 6 балів – у випадку чіткої, повної відповіді з означеної теми та відповідей на додаткові питання по темі, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 5 балів - у випадку повної відповіді з означеної теми, однак відповіді не чіткої та відповідей на додаткові питання з деякими неточностями по темі, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 4 бали - у випадку змістовної відповіді з означеної теми та часткових відповідей на додаткові питання по темі, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 3 бали - у випадку змістовної відповіді з означеної теми без відповідей на додаткові питання, що показують вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 2 бали - у випадку нечіткої відповіді з означеної теми та часткових неповних відповідей на додаткові питання по темі, що показують базове вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 1 бал – у випадку нечіткої відповіді з значними помилками у відповіді, що свідчить про наявність лише фрагментарних знань з означеного питання і показує базове вміння систематизувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 0 балів - у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання</p>
<p>- контрольна робота (в кінці семестру передбачено виконання підсумкової контрольної роботи) (виставляється окремою</p>	<p>За виконання контрольної роботи, яка містить 2 теоретичні питання та 1 задачу, здобувач вищої освіти денної форми навчання може отримати максимально 20 балів із наступним їх розподілом: 1) Теоретичне питання (до 5 балів за кожне питання): 5 балів - повна і вірна відповідь, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 4 бали - повна і вірна відповідь, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів, однак існують недоліки в</p>

<p>позицією в журналі) – для денної форми навчання</p>	<p>оформленні; 3 бали - неповна відповідь, наявні помилки і неточності, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 2 бали - неповна відповідь, наявні помилки і неточності, наявні помилки в оформленні, що показує базове вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 1 бал - питання розкрито на низькому рівні, що показує базове вміння систематизувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань; 0 балів - питання не розкрито; 2) Практична ситуація (задача) (до 10 балів): 10-9 балів - розв'язок задачі вірний, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 8-7 балів - розв'язок задачі загалом вірний, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів, однак є неточності в методиці оформлення; 6-5 балів – розв'язок задачі загалом вірний, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань і часткового обґрунтовувати управлінські рішення у сфері фінансів, однак є неточності в методиці оформлення та неточності в обчисленнях; 4-3 бали - розв'язок задачі має неточності в методиці розв'язання та значні помилки в обчисленнях, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 2-1 бали - розв'язок задачі містить значні помилки, однак методика є вірною, що показує базове вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 0 балів - розв'язок задачі відсутній.</p>
<p>- виконання вправ на практичних заняттях (виконання вправ передбачено по всіх темах для денної форми навчання, для заочної форми навчання передбачено виконання вправ по 3, 5, 6, 7 темах)</p>	<p>Денна форма навчання: Діапазон балів від 0 до 2 балів: 2 бали - у випадку правильного розв'язання задачі та належного її оформлення, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 1 бал - у випадку наявних незначних методологічних помилок чи невірних арифметичних розрахунків при розв'язуванні задач, однак набуваючи вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 0 балів - у випадку відсутності належно оформлених розв'язаних задач. Заочна форма навчання: Діапазон балів від 0 до 6 балів: 6 балів - у випадку правильного розв'язання задачі та належного її оформлення, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтовувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів; 5 балів - у випадку помилок в арифметичних розрахунках при розв'язуванні задач, однак набуваючи вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 4 бали - у випадку наявних незначних методологічних помилок при розв'язуванні задач, однак набуваючи вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 3 бали - у випадку наявних методологічних помилок при розв'язуванні задач, що показує базове вміння систематизувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 2 бали - у випадку наявних методологічних помилок та невірних арифметичних розрахунків при розв'язуванні задач, що показує базове вміння систематизувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 1 бал - у випадку наявних значних методологічних помилок та невірних арифметичних розрахунків при розв'язуванні задач, що показує базове вміння систематизувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань у сфері фінансів; 0 балів - у випадку відсутності належно оформлених розв'язаних задач</p>
<p>- виконання завдань</p>	<p>Денна форма навчання: Діапазон 0-8 балів:</p>

самостійної роботи (підготовка тез) – для денної форми навчання	<p>- 8 балів у випадку формуванню тез доповіді та виступу з ними, що свідчить про: вміння відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування та вміння обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;</p> <p>- 4 бали у випадку формуванню тез доповіді, що свідчить про: вміння відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування та вміння обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;</p> <p>- 0 балів - у випадку відсутності тез доповіді</p>
- виконання завдань самостійної роботи (глосарій) – формування глосарію передбачено по всіх темах для денної та заочної форми навчання)	<p>Діапазон балів від 0 до 1 балів:</p> <p>1 бал- у випадку змістовного оформлення поняття, що показує вміння систематизувати і аналізувати інформацію необхідну для вирішення професійних та наукових завдань, обґрунтувати вибір управлінських рішень у сфері фінансів;</p> <p>0 балів - у випадку відсутності глосарію</p>

Шкала та критерії оцінювання знань контрольної роботи здобувачів вищої освіти
072ФБСС_мз_2022 [1](Л.Н.)

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
За виконання контрольної роботи, яка містить 2 теоретичні питання та 1 задачу , здобувач вищої освіти заочної форми навчання може отримати максимально 32 бали із наступним їх розподілом:		
для 1-го теоретичного питання	0	відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1-2	теоретичне питання розкрито мінімально, що свідчить про мінімальний рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
	3-4	теоретичне питання розкрито частково, що свідчить про недостатній рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
	5-6	теоретичне питання розкрито не повністю, що свідчить про базовий рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
	7-8	теоретичне питання розкрито не зовсім повністю, що свідчить про достатній рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових

		завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
	9-10	теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про високий рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
для 1-ї ситуації	0	відсутність розрахунку практичної ситуації, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти
	1-3	виконання задовольняє мінімальні критерії, що свідчить про мінімальний рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
	4-6	розрахунки практичної ситуації виконані не зовсім правильно, з значною кількістю принципових помилок, несформовані висновки, що свідчить про недостатній рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування законодавчих та етичних аспектів;
	7-8	розрахунки практичної ситуації виконані не зовсім правильно, з значною кількістю суттєвих помилок, сформовані неповні висновки, що свідчить про базовий рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
	9-10	розрахунки практичної ситуації виконані в цілому правильно, з незначною кількістю несуттєвих помилок, але сформовані неповні висновки, що свідчить про достатній рівень вмінь здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування
	11-12	розрахунки практичної ситуації виконані правильно, сформовані повні висновки, що свідчить про високий рівень здатності застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування та здатності до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування

Шкала оцінювання ЄКТС та національна шкала

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно
1 – 34	F	

Трудовіткість:

Загальна кількість годин 120 год

Кількість кредитів 4

Форма семестрового контролю – залік

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті якщо ці результати отримані перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча програма, презентації

Рекомендовані джерела інформації:

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Дроботя Я. А. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2019. 160 с.
2. Куцик П. О., Васильців Т. Г., Сороківський В. М., Стефаняк В. І., Сороківська М. В., Управління фінансовими ризиками: навч. посібник. Львів: Раст-7. 2016. 318 с.
3. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками: навчальний посібник. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с.
4. Ризик-менеджмент: навчальний посібник для здобувачів спец. 051 «Економіка» та 073 «Менеджмент» /З.Д. Калініченко . Дніпро: ДДУВС, 2021. 224 с.
5. Шклярчук С. Г. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. Київ: Персонал, 2019. 494 с.

Допоміжні

1. Бойко Л. М., Дроботя Я. А. Капітал та фінансові ризики пов'язані з ним. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. Вип. 2 (7). Т. 2. Полтава: ПДАА. 2013. С. 28–32.
2. Дроботя Я. А. Особливості систематичних та несистематичних ризиків сільськогосподарських підприємств. *Вісник Харківського національного аграрного*

- університету імені В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки». Харків: ХНАУ. 2017. № 1. С. 51-57.
3. Дроботя Я. А. Особливості парадигми фінансових ризиків ТНК. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. 2017. № 18. URL: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/86.pdf>
4. Дроботя Я. А. Нетрадиційні банківські послуги та фінансові ризики пов'язані з ними: реалії України, міжнародний досвід. *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. Харків: ХНАУ. 2018. № 1. С. 31-40.
5. Дроботя Я. А. Глобалізація та інтеграція: фінансові ризики і переваги від залучення іноземного банківського капіталу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. 2018. № 22. С. 789-793. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018.pdf>.
6. Дроботя Я. А. Управління матеріальними запасами з використанням теорії управління фінансовими ризиками. *Вісник Мукачівського державного університету «Економіка та суспільство»*. Мукачево. 2019. № 20. С. 627-634. URL: <http://economyandsociety.in.ua>.
7. Дроботя Я. А. Інвестиційні ризики в діяльності сучасних сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Економіка»*. 2020. Том 25. Випуск 3(82). С. 109-113.
8. Дроботя Я. А., Собчишин В. М., Гаращенко В. О. Фінансовий ризик незбалансованої ліквідності: оцінка та управління. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 1. С. 32-42.
9. Собчишин В. М., Дроботя Я. А. Управління фінансовою стійкістю підприємства: зміст, етапи та напрями. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. Вінниця. 2019. № 6 (46). С. 121-129.
10. Дроботя Я. А., Гаращенко В. О. Вплив ризику незбалансованої ліквідності на діяльність сільськогосподарського підприємства. *Фінанси, банківська система та страхування: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці України: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (02-03 березня 2020 р.)*, ДДАЕУ. С. 9-10.
11. Дроботя Я. А., Краснікова О. М., Собчишин В. М. Місце фінансового ризику у фінансовій безпеці підприємства. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (13 березня 2020 р.)*, Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. С. 145-147.
12. Дроботя Я. А. Фінансова звітність як індикатор фінансової безпеки підприємства. *Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (24 березня 2020 р.)*, Полтава. С. 82-84.
13. Дроботя Я. А. Управління фінансовими ризиками з використанням логістики як інновація підтримки конкурентоспроможності підприємства. *Управління проектами. Ефективне використання результатів наукових досліджень та об'єктів інтелектуальної власності: збірник наукових праць за матеріалами II міжнародної науково-практичної інтернет конференції (10 квітня 2020 р.)*. Дніпро: Юрсервіс. С. 227-229.
14. Дроботя Я. А. Управління інвестиційним ризиком з метою забезпечення фінансово-економічного потенціалу сільськогосподарського підприємства. *Актуальні проблеми використання економічного потенціалу: держава, регіон, підприємство: матеріали IX всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих учених (16-17 квітня 2020 р.)*, Бердянськ: Талком. С. 87-90.
15. Дроботя Я. А. Управління оборотним капіталом: балансування між ліквідністю, прибутком, ризиком. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та*

перспективи розвитку: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (28 квітня 2020 р.), Херсон: Вишемирський В.С. С. 694-695.

16. Дроботя Я. А. Фінансові ризики банківської діяльності. *Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики*: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених присвяченої 100-річчю з часу заснування Полтавської державної аграрної академії (29 жовтня 2020 р.), Полтава. С. 60-62.

17. Дроботя Я. А. Банківський бізнес в умовах цифрового суспільства. *Актуальні проблеми, пріоритетні напрямки та стратегії розвитку України*: матеріали I Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, м. Київ, (15 березня 2021 року), Київ. С. 138-139.

18. Дроботя Я. А. Роль фінансових ризиків в житті суспільства. *Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році*, м. Полтава, (14 травня 2021 р.), Полтава. С. 83-85.

19. Дроботя Я. А., Левченко Г. В. Кредитування аграріїв: ризики для банків. *Теоретичні та практичні засади забезпечення сталого агровиробництва та соціально-економічного розвитку сільських територій в умовах інноваційної економіки*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Полтава, (20 травня 2021 р.), Полтава. С.119-121.

20. Дроботя Я. А., Левченко Г. В. Управління банківськими ризиками. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, (28-29 квітня 2021 р.), Херсон. С. 406-408.

21. Дроботя Я. А., Дорошенко О. О., Зоря С. П. Фінансові ризики сучасного суспільства. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава (27 жовтня 2022 р.), Полтава: ПДАУ, С. 873-875. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/13764>

22. Дроботя Я. А., Дорошенко О. О. Мінімізація фінансових ризиків під час здійснення кредитних операцій комерційного банку. *Трансформаційні зміни національної економіки в умовах євроінтеграції*: збірник тез VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Дубляни, (7-8 грудня 2022 року). Дубляни, 2022 С. 45-47. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/13765>.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Верховної Ради України: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
2. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
3. Сайт державного комітету статистики України: <https://www.ukrstat.gov.ua/>